

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 9. ožujka 2022.

Analiza presude

Nedić i Džojić protiv Hrvatske
br. zahtjeva 26813/15 i 18153/16

čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju – zaštita vlasništva

*Odgadanje isplate dospjelih iznosa invalidskih mirovina
zbog nedostatnih sredstava u državnom proračunu
uzrokovalo je povredu prava na mirno uživanje vlasništva*

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od 3 suca, dana 23. rujna 2021., presudio je da je Republika Hrvatska povrijedila pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje vlasništva zajamčeno člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Protokol br. 1 uz Konvenciju).

Podnositelji zahtjeva ranjeni su u ratu u Bosni i Hercegovini kao pripadnici Hrvatskog vijeća obrane koje je tijekom rata bilo glavna oružana snaga Hrvata koji su živjeli u toj zemlji. Oba podnositelja zahtjeva podnijela su Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: HZMO) zahtjev za invalidsku mirovinu zbog ozljeda zadobivenih u ratu. HZMO je u studenom 2008. godine donio rješenja kojima je podnositeljima priznao pravo na invalidsku mirovinu od 1. srpnja 2006. godine utvrdivši da će se invalidska mirovina isplaćivati retroaktivno. Protiv ovih rješenja podnositelji nisu podnijeli žalbu, te su ona postala pravomoćna. Budući da im nisu isplaćeni dospjeli iznosi invalidske mirovine za razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008., podnositelji zahtjeva pokrenuli su parnične postupke zahtijevajući isplatu navedenih dospjelih iznosa. U parničnom postupku prvog podnositelja, prvostupanjski sud je u cijelosti usvojio njegov tužbeni zahtjev, ali je tu presudu u žalbenom postupku preinačio županijski sud, uz obrazloženje da HZMO nije bio obvezan isplatiti zaostale iznose mirovine jer je HZMO korisnik državnog proračuna, a sredstva za isplatu invalidskih mirovina nisu bila osigurana u državnom proračunu za predmetno razdoblje. U parničnom postupku drugog podnositelja, prvostupanjski sud je odbio njegov tužbeni zahtjev jer podnositelj nije dokazao da su sredstva za isplatu invalidskih mirovina za predmetno razdoblje bila osigurana u državnom proračunu. Županijski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu. Ustavni sud proglasio je ustavne tužbe podnositelja zahtjeva nedopuštenima. Podnositeljima je glavnica dospjelih iznosa invalidske mirovine dugovanih na temelju rješenja HZMO-a bila u cijelosti isplaćena u prosincu 2017., nakon što su podnositelji već podnijeli zahtjeve Europskom sudu.

Pred Europskim sudom podnositelji zahtjeva su prigovorili da je prekomjernim odgađanjem isplata dospjelih iznosa invalidske mirovine povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva.

Dopuštenost

Zastupnica Republike Hrvatske pred Europskim sudom je prigovorila dopuštenosti ovih zahtjeva na nekoliko osnova. Konkretno, tvrdila je da su zahtjevi nedopušteni *ratione materiae*, da podnositelji nisu iscrpila domaća pravna sredstva, da nisu poštovali šestomjesečni rok te da je stvar riješena pa su stoga izgubili status žrtve.

Europski sud potvrdio je da se uvjetna tražbina ne može smatrati vlasništvom u smislu čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju ([Kopecký protiv Slovačke](#)). Međutim, ovo vrijedi samo za situacije kada je stjecanje prava vlasništva podložno nekom uvjetu, a ne kada je to pravo već stečeno, ali je njegovo ostvarenje uvjetovano, kao što je to u slučaju podnositelja zahtjeva čije je pravo na invalidsku mirovinu priznato pravomoćnim rješenjem HZMO-a, ali je isplata bila uvjetovana osiguravanjem sredstava u državnom proračunu. Stoga je Europski sud utvrdio da podnositeljeva prava na isplatu dospjelih iznosa invalidskih mirovina u razdoblju od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008., predstavljaju „vlasništvo“ u smislu čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

U odnosu na iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava, Europski sud je istaknuo da se od osobe koja je ishodila pravomoćni sudski ili upravni akt protiv države, ne može zahtijevati da pribjegne ovršnom ili kojemu drugom postupku kako bi se taj akt izvršio ([Metaxas protiv Grčke](#)). Slijedom toga, podnositelji zahtjeva nisu bili obvezni pribjeći pravnim sredstvima kako bi osigurali da država ispuni svoje obveze koje su proizlazile iz pravomoćnih rješenja HZMO-a.

U pogledu šestomjesečnog roka za podnošenje zahtjeva Europskom sudu, taj sud je istaknuo da je neisplata dospjelih iznosa invalidske mirovine predstavljala trajnu situaciju pa je taj rok počeo teći tek od završetka te situacije. Na dan kad su podnositelji podnijeli zahtjev Europskom sudu, rješenja HZMO-a još nisu bila u potpunosti izvršena.

Sukladno sudskoj praksi Europskog suda, podnositelj zahtjeva može izgubiti status žrtve samo ako su nacionalne vlasti izričito, ili barem u biti, priznale povredu Konvencije i nakon toga podnositelju pružile zadovoljštinu ([Burdov protiv Rusije \(br. 2\)](#)). Primjenjujući ta načela na predmet podnositelja zahtjeva, Europski sud je utvrdio da domaće vlasti nikada nisu priznale povredu niti su podnositeljima isplatile naknadu za nematerijalnu štetu koju su pretrpjeli zbog odlaganja plaćanja zaostalih iznosa invalidske mirovine. Stoga su podnositelji još uvijek bili žrtve navedene povrede, bez obzira što im je u prosincu 2017. godine isplaćena glavnica dugovanih iznosa.

Osnovanost

Nemogućnost podnositelja zahtjeva da ishode izvršenje pravomoćnih rješenja HZMO-a, predstavljala je miješanje u njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva.

Europski sud je naglasio da odlaganje izvršenja može biti opravdano u određenim okolnostima, međutim, nedostatak sredstava u državnom proračunu nikako ne može biti izgovor za nepodmirivanje duga ([Burdov protiv Rusije \(br. 2\)](#), st. 70.).

U ovom predmetu, rješenja HZMO-a nisu bila izvršena u razdoblju od devet godina jer relevantna sredstva nisu bila osigurana u državnom proračunu. Europski sud je u ranijoj sudskoj

praksi i mnogo kraća odgađanja ocijenio prekomjernima ([Sokur protiv Ukrajine](#)). U ovom predmetu nije imao razloga odstupiti od te sudske prakse i stoga je utvrdio povredu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na prvog i drugog podnositelja zahtjeva.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2022. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava